

SCI-CONF.COM.UA

**MODERN SCIENTIFIC RESEARCH:
ACHIEVEMENTS, INNOVATIONS
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

**PROCEEDINGS OF VI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 21-23, 2021**

**BERLIN
2021**

УДК 37.016

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ РЕДЖІО-ПЕДАГОГІКИ

Рожанська Ліна Сергіївна,
студентка, 2 курсу другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 012
Дошкільна освіта, Херсонський державний університет
Цюпак Ірина Миколаївна,
к.пед.н., доцентка кафедри
педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти,
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна

Анотація: у статті науково ґрунтовано специфіку розвитку мовлення дитини дошкільного віку засобом Реджіо-педагогіки. Уточнено зміст феномену «Реджіо-педагогіка». Схарактеризовано використання Реджіо-педагогіки як засіб розвитку мовлення дитини дошкільного віку

Ключеві слова: розвиток мовлення дитини, засіб, Реджіо-педагогіка, дитина дошкільного віку.

Вступ. Розвиток мовлення у дітей дошкільного віку відбувається в спілкуванні з дорослими і однолітками, що сприяє усесторонньому розвитку особистості дитини. Спілкування зі дорослими розвиває у дітей вміння говорити і чинити правильно, слухати і розуміти іншого, засвоювати нові знання. Спілкування з однолітками вчить її керувати своїми діями, виражати себе, вступати в різноманітні взаємодії. Виникає потреба пошуку більш ефективних шляхів розвитку мовлення дитини дошкільного віку. За Базовим компонентом дошкільної освіти у формуванні компетентностей дитини участь беруть як вихователі так і батьки, повноправні учасники освітнього процесу. Саме Реджіо-педагогіка є засобом, що об'єднує роботу дорослих та дітей у реалізації спільної освітньої мети й ґрунтується на діалозі, що є вагомим

напрямом з розвитку мовлення дитини.

Мета роботи: представити результати дослідження з теми кваліфікаційної роботи «Розвиток мовлення дитини дошкільного віку засобом Реджіо-педагогіки».

Матеріали та методи. Динаміка освітніх процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві, диктує необхідність володіння педагогами новими компетенціями, навичками роботи в інформаційно-комунікаційному середовищі, проектуванням, умінням знаходити рішення інноваційного характеру через оволодіння педагогічними технологіями і впровадження передового педагогічного досвіду. Педагогу важливо не упустити період для розкриття творчого потенціалу і мислення дитини, сформуванню пошукової активності і мовленнєві здібності. Зазначене й зумовило розкриття змісту феномену «Реджіо-педагогіка».

Результати та обговорення. Розвиток мовлення дітей досліджувало багато науковців, а саме: А.Богущ, Н.Гавриш, О.Саприкіна, Н.Луцан, І.Єнгалічева, К.Крутій, Н.Котій, О.Трифорова, Н. Горбунова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, щодо вивчення феномену Реджіо-педагогіки засвідчив, що дослідження зазначеного явища не знайшли в повній мірі відображення у наукових джерелах України. Так, Крутій К., Маршицької В., Коченгіною М., Сосницькою Н., Ярмоновою Н., Пантюк Т., Воробель М., Зданевич Л., Попович О., Ярославцева М., Кривошеїна Е., Тарасова К. здійснено спроби розкриття основних ідей та походження альтернативної педагогічної системи. Детальне висвітлення концепції Реджіо Емілія представлено у роботах автора досліджуваної педагогічної ідеї - Лоріса Малагуцці та у науковому доробку колективу авторів: Паола Кальярі, Марина Кастаньєтті, Клаудія Джудічі, Карла Рінальді, Веа Веккі та Пітер Мосс (Paola Cagliari, Marina Castagnetti, Claudia Giudici, Carla Rinaldi, Veà Vecchi and Peter Moss), де висвітлено уявлення про історію, мислення та діяльність Лоріса Малагуцці.

Реджіо-педагогіка – це філософія та досвід освіти Реджо-Емілія, що

побудована на красі і живих формах естетики та етики в її найширшому значенні, пов'язаної зі змістовністю, розширенням можливостей, відкритістю до змін, що є основою у формуванні особистості. Концепція відновлення освіти, направленої на перетворення правдивого та кращого суспільства для всіх дітей.

Організація цілісного педагогічного процесу в закладах дошкільної освіти на основі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів обумовлює необхідність оволодіння педагогами широким спектром відповідних освітніх технологій з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей особистості дитини, її потреб в самореалізації і розвитку. Таким чином, виникає потреба в розкритті основних позицій педагогічної концепції Реджіо Емілія. Проаналізуємо специфіку концепції використовуючи напрацювання Лоріса Малагуцці [1; 2; 3].

Середовище: навколишнє середовище, що будується на основі заздалегідь продуманого образу дитини; навколишнє середовище, яке вибудовується на основі дитини, яка постає перед педагогом (стосунки, які будуються з дитиною, ігри, в які грає тощо).

Спілкування - це діалог, який має бути постійним між дорослими і дітьми. Тобто, в концепції передбачено що дорослі (вихователь, помічник вихователя та інші працівники закладу освіти; батьки та інші члени родини) задають питання дітям від світу дорослих, а діти будуть задавати питання дорослим намагаючись вдовольнити свої пізнавальні та комунікативні потреби. Головне, щоб дорослі були готові та відкриті до спілкування на будь-які теми.

Особистий досвід кожної дитини: не можна думати про дитину абстрактно; дитина пов'язана з певною реальністю світу - вона має відносини та досвід; не можна розлучати дитину з певною реальністю (заперечувати її думки, знання, розуміння світу, емоції тощо).

Пізнавальні передбачення: діяльність не повинна бути завжди передбачуваною; дорослі та діти повинні бути відкритими до того, що відбувається. Навчає-навчається: і діти, і дорослі повинні відчувати себе активними учасниками освітнього процесу.

Співпраця з батьками: обговорити якою насправді є освіта дитини (навчання, виховання, розвиток); обговорити засоби збагачення здоров'я та щастя дитини.

Навчитися чекати: виробляти більш високий рівень спостереження; навчити дитину розуміти власні ресурси, потенційний і нинішній стан душі; побудувати освітні ситуації та запропонувати їх дітям вранці (спланована імпровізація).

Роль вихователя: дорослий – це уважний та корисний путівник для дитини; дорослий – це друг; дорослий – творець взаємозв'язку не тільки між людьми, а й між речами, між думками, з оточенням; дорослий – дослідник, здатний думати і створювати справжню освітню програму; дорослий – виконує багато ролей: автор п'єси, головний актор, поет, суфлера, декоратор, водночас повинен бути аудиторією, яка аплодує. У педагога так само як і у дітей є сто мов [2].

Отже, проаналізувавши роботи автора концепції Реджіо Емілія та джерела з проблеми дослідження, з'ясовано, що концепція базується на семи принципах, які мають вирішальне значення для того, щоб відрізнити її від подібних або конкуруючих підходів до освіти, орієнтованих на дитину. Використовуючи зазначений підхід у повній мірі можна позитивно реалізувати мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку.

Таким чином, на основі уточнення мовленнєвих компетентностей дітей дошкільного віку (мовленнєва, комунікативна, художньо-мовленнєва компетентності) було обрано для дослідження шляхи розвитку мовлення дитини у співпраці з батьками. Вважаємо такий вибір актуальним, з урахуванням можливості співпраці з батьками у період віддаленого навчання дітей з метою розвитку та формування мовленнєво-комунікативних навичок.

Специфіка розвитку мовлення дитини дошкільного віку засобом Реджіо-педагогіки ґрунтується на організації спільної діяльності вихователя, батьків та дітей. Дотримуючись принципів Реджіо концепції було сплановано роботу за такими напрямками:

1. Робота з батьками: вихователь-батьки.
2. Робота з дітьми: - вихователь-діти; - батьки-діти.
3. Спільна робота: вихователь-діти-батьки.

У ході такої співпраці головним завданням було: розвиток мовлення дитини (словник, діалог, монолог).

В основі Реджіо-підходу лежать шість правил, які виділив Лоріс Малагуцці: 1. Поважати дитину і дивитися їй в очі. 2. Пояснити правила і задати питання. 3. Не «неправильно», а «по-іншому». 4. Пропонувати вибір і не квапити. 5. Вчитися в будь-якій ситуації. 6. Фантазування важливіше, ніж читати.

Як уже було зазначено, Реджіо-педагогіка передбачає проектування освітніх ситуацій для дітей. Тому, було обрано використання методу проєктів для стимуляції мовлення дитини у взаємодії з батьками та іншими дорослими.

Відповідно до зазначених у Базовому компоненті складових мовленнєвої роботи з батьками було побудовано мовленнєво-проєктну діяльність. Таким чином, робота за першим напрямом «Робота з батьками» розпочалась з визначення інтересів дитини. Батькам було запропоновано з'ясувати, що подобається дитині, що її цікавить, чим полюбляє займатися та ін.

За результатами анкети було обрано тематичні напрямки проєктів: «Моя улюблена тварина/рослина/предмет», «Мій улюблений мультгерой», «Я знаю про...», «Я вмюю...», «Я хочу навчитися..., тому...», «Мені подобається...», «Я провів дослід/експеримент...», «Секрет».

Батькам було надано алгоритм проєктної діяльності, проведено консультації для роз'яснення роботи й надано перелік питань для спонукання дитини до мовленнєвої взаємодії: 1. Про що твій проєкт? (Ставити навідні питання в залежності від обраної теми: Про яку тварину/предмет/рослину/іграшку тощо?). 2. Що ти про це знаєш? (Який? З чого? Для чого? Звідки? Та ін.). 3. Як це можна представити/презентувати/показати? (презентація, малюнок, модель, макет тощо). 4. Які матеріали тобі потрібні? (папір, фарби, олівці, викидний матеріал,

реальний предмет, ІКТ- середовище, енциклопедія тощо), та інші (повний перелік питань подано у кваліфікаційній роботі).

Визначенню тематики проєктної діяльності слідувала робота за другим напрямом «Робота з дітьми: вихователь-діти». Так, як діти обізнані з поняттям «проєкт», «проєктна діяльність», робота такого типу проводиться періодично у групі дітей, достатньо було нагадати про основні етапи. Відповідно до першого етапу дітям було запропоновано теми, пояснена їх змістову складову та запропоновано обрати тему.

Обравши тему потрібно розповісти про улюблений об'єкт, предмет, вміння тощо, почавши розповідь зі слів назви теми, наприклад: «Моя улюблена рослина – це...», «Мій улюблений мультгерой – це..», «Я знаю про ...», «Я вмю ...», «Я хочу навчитися..., тому...», «Мені подобається...». Зазначена у переліку тема «Секрет», яку могли обрати діти передбачала самостійне обрання теми.

Дітям було уточнено, що проєкт виконувати потрібно з батьками, продумати яким чином розкрити тему й якими засобами її доповнити (малюнок, презентація, показ, макет, модель, відео тощо). Напрямом «Робота з дітьми: батьки-діти». Виконання проєкту вдома, використання спонукальних питань для активізації та розвитку мовленні дітей старшого дошкільного віку, допомога в оформленні виступу та підготовці до презентації проєкту.

За третім напрямом «Спільна робота: вихователь-діти-батьки» було організовано перегляд проєктів, що були виготовлені дітьми спільно з батьками. Як результат такої роботи діти продемонстрували свої напрацювання, розробки, які супроводжували коментарем, у вигляді описів, розповідей, енциклопедичних фактів, наукових довідок.

Така робота була яскраво емоційно-забарвлена, діти ділилися своїми знаннями. З дітьми було обговорено підготовку до виконання та сам процес створення проєктів. Такий вид роботи було повторена декілька разів, з періодичність один раз на два тижні. Дітям було запропоновано обрати теми з тих, що були ще не розкриті. Як результат зростання пізнавального інтересу

діти пропонували нові теми: «Прикраси», «Лего-місто», «Мій супергерой», «Експеримент на кухні», «Повітряні змії», «Слайм».

Висновки. Використання Реджіо-педагогіки позитивно позначилося на організації освітньої роботи: діти навчилися без сорому задавати питання, формулювати їх; працюючи над проєктами у дома та в садочку, могли вказати які матеріали, засоби потрібні для роботи, чого не вистачає; розказати про те, що роблять, пропонували нові теми, ділилися враженнями та кумедними моментами, що виникали під час спільної роботи з батьками. Впровадженні основних ідей та принципів Реджіо-педагогіки у роботу з дітьми старшого дошкільного віку, спільна робота з батьками для досягнення освітньої мети з розвитку мовлення дітей була реалізована та є ефективною.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Loris Malaguzzi and the schools of Reggio Emilia: A selection of his writings and speeches 1945- 1993. /Edited by Paola Cagliari, Marina Castagnetti, Claudia Giudici, Carla Rinaldi, Vea Vecchi and Peter Moss. New York: Routledge, 2016. 478 pages. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315778631/loris-malaguzzi-schools-reggio-emilia-paola-cagliari-marina-castagnetti-claudia-giudici-carlina-rinaldi-vea-vecchi-peter-moss>.
2. Malaguzzi Loris. The hundred languages of children. Regione Emilia: Romagna – Comune di Reggio Emilia 1987a, 411 p.
3. Malaguzzi Loris. Your Image of the Child: Where Teaching Begins. Exchange 3/94. / Edwards, Gandini, and Forman (editors), The Hundred Languages of Children. Norwood, NJ: Ablex, 1993. URL: <https://www.reggioalliance.org/downloads/malaguzzi:ccie:1994.pdf>.